

Sport als playground voor integratie

Rapportage Kennisontwikkeling en Monitoring en Evaluatie
van het project 'Sport & Vluchtelingen'

Anita Vlasveld
Ellen de Ridder
Willie Westerhof

Juni 2017
Kenniscentrum Sport
Postbus 643 | 6710 BP | Ede
Horapark 4 | 6717 LZ | Ede
T: 0318 490 900
E: info@kcsport.nl

www.kenniscentrumsport.nl
www.allesoversport.nl

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
1. Inleiding	2
1.2 Leeswijzer	2
2. Inventarisatie sport en bewegen op en rondom COA opvanglocaties	3
2.1 Doel en aanpak	3
2.2 Resultaten	3
2.3 Conclusie	4
3. Projectaanpak	5
4. Resultaten activiteiten	6
4.1 Methode en aanpak	6
4.2 Resultaten	6
4.3 Conclusie	10
5. Samenwerking COA-locaties en Sportverenigingen	11
5.1 Methode en aanpak	11
5.2 Resultaten	13
5.2.1 De gezamenlijke ambitie	13
5.2.2 Belangen Toelichting	15
5.2.3 Een goede relatie Toelichting	17
5.2.5 Een betekenisgevend proces Toelichting	20
5.3 Conclusie	23
6. Tips en tops	25
7. Samenvatting en slotbeschouwing	29
7.1 Samenvatting	29
7.2 Slotbeschouwing	31
Bronnenlijst	32

1. Inleiding

Sinds de Tweede Wereldoorlog zijn er niet zoveel vluchtelingen geweest in de hele wereld als de afgelopen jaren (Oxfam Novib, 2016). Het wereldwijde recordaantal werd eind 2014 bereikt met 19,5 miljoen mensen die op de vlucht waren (UNCHR, 2015). Dit staat gelijk aan ongeveer 1 op de 113 mensen ter wereld die op de vlucht zijn (Oxfam Novib, 2016). De grote toename van vluchtelingen is mede ontstaan door de oorlogssituatie in Syrië (UNCHR, 2015) en is voor langere tijd zowel in de nationale als in de internationale beleidswereld een veelbesproken onderwerp.

Op 6 september 2015 verscheen het nieuwsbericht dat het Internationaal Olympisch Comité (IOC) 2 miljoen dollar beschikbaar stelde voor instanties die zich bezighouden met de internationale vluchtelingenproblematiek (Sport & Strategie, 2015). IOC-president Thomas Bach lichtte toe: "De Olympische sportwereld wil graag bijdragen om de mensen in het Midden Oosten, Afrika en Europa die door deze verschrikkelijke crisis worden getroffen te helpen. Sport kan de benarde positie waarin vluchtelingen zich bevinden verlichten." (Sport & Strategie, 2015). Dit was voor NOC*NSF, Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA), Kenniscentrum Sport en Right to Play de aanleiding om een projectplan in te dienen, met als doel om via sport en de sportvereniging een positieve bijdrage te leveren aan een zinvolle dagbesteding, de lokale integratie en het welzijn van vluchtelingen, die op COA-locaties verblijven. Op 16 november 2015 werd bekend gemaakt dat 90.000 euro voor dit project beschikbaar werd gesteld aan NOC*NSF voor de uitvoering van het project (NOC*NSF, 2015). Op basis van de eerste resultaten is daar later door IOC nog 45.000 euro aan toegevoegd. Aan het project "Sport & Vluchtelingen" is in de periode van 1 november 2015 tot en met 31 maart 2017 uitvoering gegeven.

1.2 Leeswijzer

Alvorens een specifieke projectaanpak te ontwikkelen is een quickscan uitgevoerd door Kenniscentrum Sport om een beeld te krijgen van de huidige stand van zaken rond sport op de COA locaties. In hoofdstuk 2 van dit rapport worden doel, aanpak en resultaten van deze quickscan beschreven. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 de projectaanpak toegelicht. In hoofdstuk 4 en 5 komen de resultaten van respectievelijk de organisatie van sportactiviteiten en de samenwerking tussen COA-locaties en sportverenigingen aan bod. Hoofdstuk 5 is met medewerking van Wytse van der Heide (Hanzehogeschool Groningen) tot stand gekomen. In hoofdstuk 6 zijn aanbevelingen voor de organisatie van sportactiviteiten voor vluchtelingen verwoord in tips en tops. De samenvatting en slotbeschouwing wordt in hoofdstuk 7 beschreven. Tot slot is de bronnenlijst toegevoegd.

2. Inventarisatie sport en bewegen op en rondom COA opvanglocaties

2.1 Doel en aanpak

Om de activiteiten van het project nader in te vullen en goed te laten aansluiten op de huidige situatie rond sport op de COA-locaties, werd in januari 2016 een quickscan uitgevoerd door Kenniscentrum Sport. Middels een digitale vragenlijst werd informatie opgehaald over sport- en beweegaanbod op en rondom COA-locaties, deelname door bewoners, organisatie van de activiteiten en behoefte aan ondersteuning door COA sportmedewerkers. De digitale enquête was verstuurd naar circa 100 medewerkers (sportbegeleiders en alle medewerkers met activering als aandachtsgebied) van de COA-locaties in Nederland en in totaal door 39 respondenten van 28 verschillende COA-locaties ingevuld. In mei 2016 werd de rapportage van de quickscan uitgebracht (klik [hier](#) voor het rapport).

2.2 Resultaten

- Sportaanbod
 - Het aanbod van sport- en beweegactiviteiten op de COA-locaties kwam overeen met de behoeften, zoals aangegeven door bewoners. De wensen van de bewoners lagen vooral bij voetbal, fitness, volleybal en basketbal. Ook was er behoefte aan zwembles. De meest aangeboden activiteiten op de COA-locaties waren op dat moment voetbal, fitness, volleybal en watersport/zwemmen. Basketbal werd relatief weinig aangeboden.
 - Het feit dat er in de behoeftes van de bewoners werd voorzien, is een gevolg van het feit dat sportmedewerkers bewust aandacht besteedden aan het ophalen van de wensen middels enquêtes en het bevragen van de bewoners.
- Doelgroepen
 - Er werden geen specifieke activiteiten georganiseerd voor meisjes van 13-18 jaar. Deze groep maakte toen 3 % van het totale aantal bewoners uit. Het is echter onduidelijk of deze groep helemaal niet deelnam aan sportactiviteiten of dat zij aansloten bij activiteiten gericht op alle bewoners of op een andere specifieke doelgroep (bijvoorbeeld vrouwen).
 - De grootste doelgroep was op het moment van de uitvoering van de quickscan de groep mannen. Verhoudingsgewijs werden voor deze groep wat minder activiteiten aangeboden. Dit was tegelijkertijd de doelgroep die relatief het minst deelnam aan de activiteiten.
 - Het sportaanbod voor jongens 0-12 jaar en 13-18 jaar kwam overeen met het percentage jongens dat deel uitmaakt van de totale doelgroep en de deelname van deze doelgroepen was het hoogst.
- Organisatie en begeleiding activiteiten
 - Meestal organiseerden professionals of bewoners van de locatie de activiteiten. Burgers, vrijwilligers, buurtsportcoaches, studenten of andere sportaanbieders waren vaak wel betrokken, maar niet de trekkers van de organisatie.

- De meerderheid van de COA-locaties gaf in de quickscan aan wel ondersteuning te wensen van trainers van bijvoorbeeld sportverenigingen die sportactiviteiten verzorgen.
 - De ondersteuning bij de organisatie van de activiteiten werd vooral geboden door het COA (d.m.v. financiële middelen, vrijwilligers, professionals, middelen in natura) en daaropvolgend verenigingen (middelen in natura, vrijwilligers) en andere sportaanbieders (middelen in natura). De gemeenten droegen vooral financieel bij. Ondersteuning door middel van sponsors kwam één keer voor en ondersteuning van het bedrijfsleven in geen van de gevallen.
- Behoefte aan ondersteuning
 - COA-locaties waren tevreden over de sportaccommodatie(s) die zij beschikbaar hadden, de organisatie van de activiteiten en de mate waarin zij op de hoogte waren van de behoefte onder de bewoners naar deelname aan sport- en beweegactiviteiten.
 - De wensen van de locaties bleken het verbeteren van de monitoring en evaluatie van deze activiteiten, meer samenwerking met andere sportaanbieders of sportverenigingen in de omgeving en meer stimuleren van deelname aan activiteiten door bewoners.
 - De COA-locaties ontvingen ter ondersteuning hiervoor graag extra budget, opleidingen tot (assistent) activiteitenbegeleider voor hun medewerkers, vrijwilligers en/of bewoners en meer trainers voor de begeleiding van de activiteiten.

2.3 Conclusie

De belangrijkste conclusies die naar voren komen:

- De sporten die werden aangeboden op de COA-locaties sloten goed aan op de behoeftes van de bewoners.
- Er was op dat moment een aantal doelgroepen, voor wie geen of weinig specifieke activiteiten werden georganiseerd.
- De activiteiten werden vaak door medewerkers van COA-locaties of bewoners georganiseerd.
- Er was behoefte aan trainers voor het verzorgen van de sportactiviteiten, het verbeteren van de monitoring en evaluatie van activiteiten, het aangaan van samenwerkingen met andere sportaanbieders of sportverenigingen in de omgeving en het stimuleren van het deelname aan de activiteiten door bewoners.
- Om bovenstaande punten te verbeteren waren volgens de respondenten extra budget, opleidingen tot (assistent) activiteitenbegeleiders voor COA-medewerkers, vrijwilligers en/of bewoners en meer trainers voor de begeleiding van de activiteiten gewenst.

3. Projectaanpak

Doel van het project was om concrete sportactiviteiten te organiseren voor de bewoners van COA-locaties en hen kennis te laten maken met de Nederlandse bevolking en cultuur.

Op basis van de resultaten van de quickscan en het beschikbare budget is ingezet op:

- Uitwisseling van kennis en goede voorbeelden tussen de sportmedewerkers van COA locaties.
- Deskundigheidsbevordering van de COA sportmedewerkers.
- Stimulering van lokale samenwerkingen tussen COA opvanglocaties en sportverenigingen*.
- De organisatie van structureel sportaanbod door sportverenigingen voor de bewoners van de COA-locaties mbv financiering vanuit het project. Vanwege het beperkt budget is een 23 tal COA-locaties geselecteerd.

* De samenwerking tussen COA opvanglocaties en sportverenigingen in de buurt, stond centraal in het project Sport en Vluchtelingen. Het creëren van een sportnetwerk rondom een COA opvanglocatie zou een divers aanbod van sport- en beweegactiviteiten op en rondom het centrum opleveren. Voor iedereen wat wils. Met het ultieme projectdoel: sportparticipatie van asielzoekers en vluchtelingen binnen de bestaande sportverenigingen. Het idee was dat dit, naast alle sociale en gezondheidseffecten, van belang is voor de integratie in de Nederlandse samenleving en om uiteindelijk de stap naar een verenigingslidmaatschap voor statushouders te vergemakkelijken.

NOC*NSF, de projectleider, was de verantwoordelijk voor (het uitkeren van) de subsidie aan sportverenigingen. Kenniscentrum Sport was verantwoordelijk voor de monitoring en evaluatie en kennisontwikkeling en COA vervulde met name een faciliterende rol.

Vanuit de projectgroep zijn medewerkers van NOC*NSF, COA en Kenniscentrum Sport aan de 23 deelnemende COA-locaties gekoppeld om hen te ondersteunen tijdens de periode van projectuitvoering. De begeleider vormde het eerste aanspreekpunt voor de COA-medewerker bij vragen. Voor het uitwisselen van kennis en goede voorbeelden zijn drie landelijke netwerkbijeenkomsten georganiseerd voor de COA-sportmedewerkers. Tijdens deze bijeenkomsten werden organisatorische en praktische vraagstukken besproken en was er ruimte voor de deelnemers om kennis, ervaringen, succesfactoren en knelpunten te delen.

Right to Play organiseerde in het kader van deskundigheidsbevordering een aantal workshops op grond van sport, trauma en vluchtelingen. COA medewerkers (sport/activering), vrijwilligers, die sport- en spelactiviteiten coördineren of verzorgen op of in de omgeving van opvanglocaties, en docenten van (basis)scholen konden hieraan deelnemen.

4. Resultaten activiteiten

4.1 Methode en aanpak

Om inzicht te krijgen in de activiteiten, die in het kader van dit project zijn geïnitieerd, zijn verschillende bronnen ingezet en geanalyseerd:

- actieplannen

Sportverenigingen die in het kader van het project een activiteit of activiteiten opzetten voor de bewoners van een COA-locatie, leveren een actieplan in waarvoor zij subsidie kunnen ontvangen. In de actieplannen worden de activiteiten beschreven, de benodigde middelen en het doel van de sportvereniging om samen te werken met de COA-locatie. De analyse heeft op basis van 40 actieplannen plaatsgevonden.

- logboeken

Aan de medewerkers van de COA-locaties is gevraagd om logboeken bij te houden van de opgezette activiteiten in het kader van het project. Door middel van de logboeken konden verschillende aspecten van de activiteiten, zoals opkomst en tevredenheid, worden bijgehouden. De logboeken werden in oktober 2016 voor de eerste keer ingeleverd en in december 2016 voor de tweede keer. In oktober 2016 zijn er 10 logboeken van 5 locaties ingeleverd en in december 2016 21 van 10 locaties.

- 0-meting en 1-meting

Om de status van het sport- en beweegaanbod inzichtelijk te krijgen en uitspraken te doen over de verschillen aan het begin en aan het eind van het project, is er een 0-meting en een 1-meting uitgevoerd. Bij de 0- en 1-meting is vrijwel dezelfde vragenlijst gehanteerd als bij de quickscan (zie hoofdstuk 2) en beide metingen zijn door 12 (dezelfde) locaties ingevuld. De 0-meting is door de 12 locaties bij het begin van het project ingevuld. De 1-meting is in februari 2017 verspreid en in diezelfde maand door alle 12 de locaties ingevuld.

4.2 Resultaten

De resultaten van 'Reguliere activiteiten' hebben betrekking op de uitkomsten van de 0-meting en 1-meting, aangezien bij deze meting naar alle sport- en beweegactiviteiten op de COA-locaties is gevraagd. De resultaten van de 'Activiteiten binnen het project' hebben betrekking op de activiteiten die in het kader van het project zijn gestart en zijn gebaseerd op de analyse van de actieplannen en analyse van de logboeken.

- Sportaanbod

Reguliere activiteiten:

- De sporten die over het algemeen het meest worden aangeboden op de locaties zijn voetbal, fitness en zwemsport/zwemles. Het gemiddeld aantal sport- en beweegactiviteiten dat per locatie wordt aangeboden, is licht toegenomen van 6,09 activiteiten per locatie bij de 0-meting naar 6,42 activiteiten per locatie bij de 1-meting.
- Het aantal locaties dat een beleidsplan en/of werkplan voor sport- en bewegen zijn toegenomen.

Activiteiten binnen het project:

- De sporten die in samenwerking met sportverenigingen het meest worden aangeboden, zijn voetbal, tennis, atletiek/hardlopen en basketbal.

- Verder zijn in het kader van het project activiteiten gestart in badminton, basketbal, cricket, handbal, hockey, judo, multisport, paardrijden, schaatsen/inline skaten, taekwondo, tafeltennis, wielrennen/fietsles, schaken en boksen.
- De opgestarte activiteiten zijn in de meeste gevallen trainingen of clinics bij de sportverenigingen of op de COA-locaties, het afnemen van lidmaatschappen bij de sportverenigingen, het organiseren van een toernooi (voor alleen de bewoners van de COA-locaties of voor de bewoners van de COA-locaties en de leden van de sportvereniging samen), het organiseren van een sportdag of het deelnemen aan een hardlooppwedstrijd zijn andere veel voorkomende activiteiten. In een enkel geval is in het kader van het project een kledinginzamelingsactie gehouden voor de bewoners van de COA-locaties.

- Financiën

Reguliere activiteiten

- De gemeente droeg bij de 1-meting financieel minder vaak bij dan bij de 0-meting

Activiteiten binnen het project

- In totaal hebben 53 sportverenigingen een subsidie ontvangen. In de meeste gevallen ging de subsidie naar materiaalkosten. In andere gevallen werd de subsidie gebruikt voor veldhuur, de kosten voor lidmaatschappen, kosten van de begeleiders/trainers, organisatiekosten, toernooikosten en vervoerskosten.

- Doelgroepen

Reguliere activiteiten

- Over het algemeen is het aantal activiteiten gericht op mannen, vrouwen, jongeren of kinderen toegenomen.
- De gemiddelde deelname aan activiteiten van de verschillende doelgroepen is afgenomen van 16,62% van de doelgroepen die deelnamen naar 13,96%. Ondanks dat hier naar percentages van de doelgroep is gevraagd, kan het zijn dat er in de 1-meting lagere percentages zijn ingevuld door de afname van de het aantal bewoners op COA-locaties.

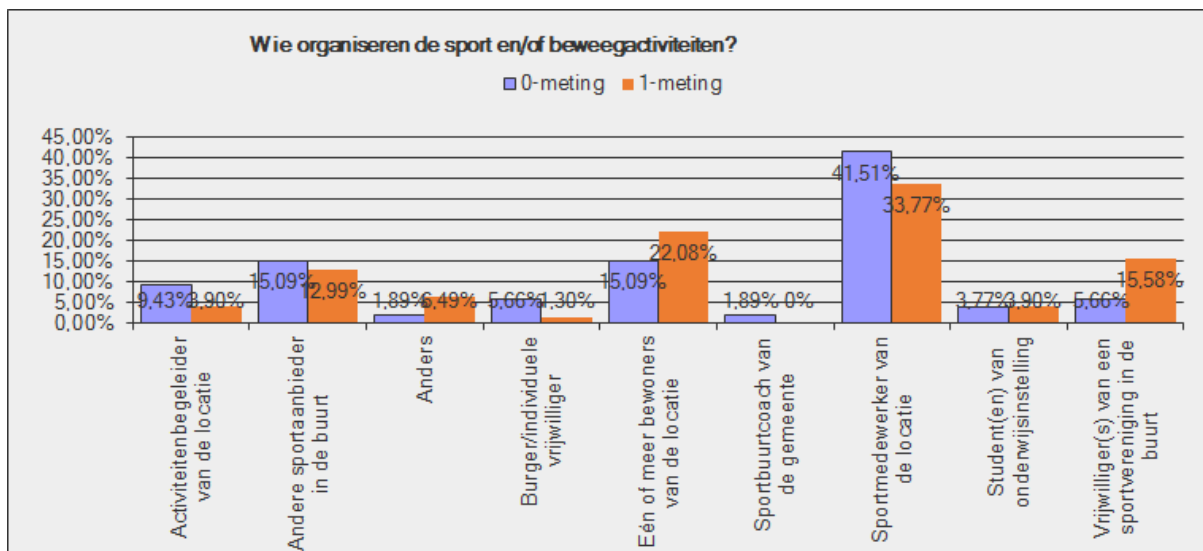
Activiteiten binnen het project

- Ook de activiteiten die binnen het project zijn gestart zijn vaker gericht op specifieke doelgroepen in plaats van op alle bewoners.
- De deelname aan de activiteiten is toegenomen. Ook het aantal verschillende doelgroepen dat deelneemt aan de activiteiten is toegenomen.

- Organisatie & Begeleiding

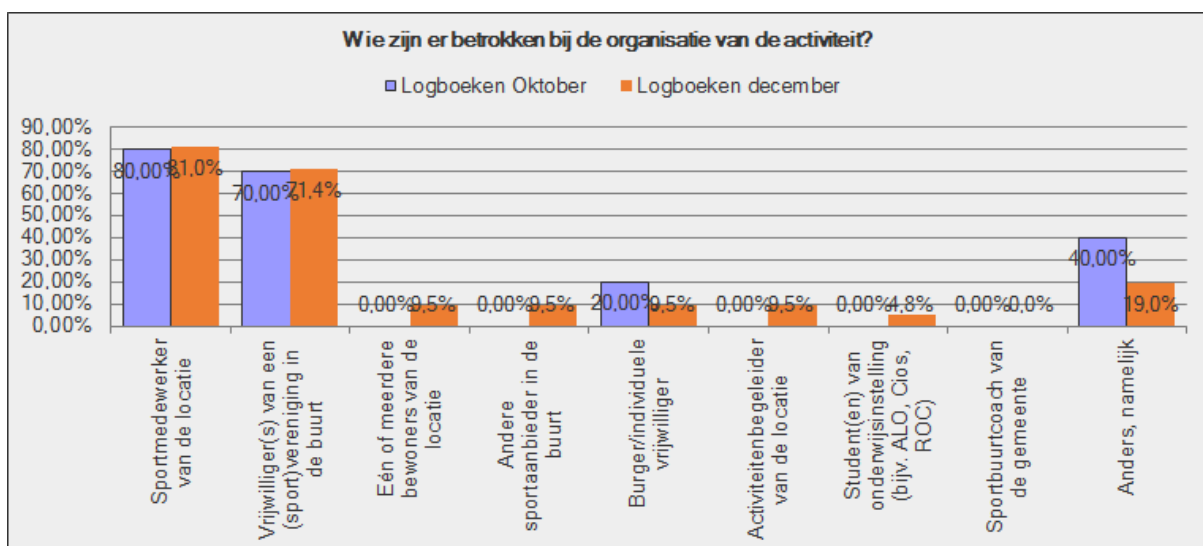
Reguliere activiteiten

- De organisatie van de activiteiten gebeurt vaker door vrijwilligers van een sportvereniging uit de buurt en door één of meerdere bewoners.
- De organisatie van de activiteiten gebeurt minder vaak door de activiteitenbegeleider of de sportmedewerker van de locatie.

Activiteiten binnen het project

- Binnen het project zijn de sportmedewerkers van de locatie en vrijwilligers van een sportvereniging verantwoordelijk voor de organisatie van de activiteiten.
- In sommige gevallen zijn bewoners van de locatie, andere sportaanbieders in de buurt, burgers/individuele vrijwilligers, activiteitenbegeleiders van de locatie, studenten van onderwijsinstellingen en AMV-medewerkers bij de organisatie van de activiteiten betrokken.
- Binnen het project zijn buurtsportcoaches niet betrokken bij de organisatie van de activiteiten.

- De activiteiten binnen het project worden in de meeste gevallen begeleid door vrijwilligers van de sportvereniging. Een aantal projecten worden door de sportmedewerker van de COA-locatie begeleid.

- Locatie, faciliteiten en frequentie

Reguliere activiteiten

- Ongeveer tweederde van de sport- en beweegactiviteiten worden op de COA-locaties zelf gehouden. De rest wordt in de nabije omgeving georganiseerd.
- De meeste activiteiten vinden één keer in de week plaats.

Activiteiten binnen het project

- Binnen het project worden de meeste activiteiten bij de sportvereniging op de accommodatie georganiseerd. Een aantal activiteiten worden in een sportzaal, op een (kunst)grasveld of een plein op de locatie georganiseerd.
- De activiteiten die zijn opgezet binnen het project worden wekelijks of tweemaal per week georganiseerd. Voornamelijk op doordeweekse dagen in de middag.

- Tevredenheid

- Bij het invullen van de logboeken in oktober en december hebben de medewerkers van de COA-locaties de tevredenheid ingevuld van de deelnemers en de begeleiders van de activiteiten. Hier kwam uit naar voren dat de tevredenheid van de deelnemers gestegen is van gemiddeld een 8 naar gemiddeld een 8,4. De tevredenheid van de begeleiders is gestegen van een 7,8 naar een 8,1.

- Succesfactoren

- Bij het invullen hebben de medewerkers van de COA-locatie aangegeven wat er goed gaat. Hierbij is ingevuld dat de volgende aspecten goed gaan: de communicatie (bewoners onderling, tussen bewoners en leden van de sportvereniging en tussen COA en vereniging), het enthousiasme van de bewoners en de begeleiders (de bewoners die komen zijn trouw en zijn gemotiveerd en gaan respectvol met elkaar om), de bijdrage van de AMV-medewerkers in de promotie van de activiteiten onder de bewoners, het voorzien in kleding en materiaal door de bewoners zelf of door de club(leden) en de flexibiliteit van de verenigingen om passend aanbod aan te bieden en in te spelen op de situatie.

- Knelpunten

- Ook is in de logboeken ingevuld wat er niet goed gaat. Hierbij zijn de volgende aspecten ingevuld: bewoners komen vaak te laat bij de activiteit, er zijn weinig deelnemers (kinderen en jeugd moeilijk te werven en promotie kan beter), het slechte weer of de verre afstand kunnen reden zijn voor te laat komen of afwezigheid van bewoners, volwassenen waarderen het niet altijd als jeugd ook meedoet en bewoners hebben soms moeite met luisteren naar de trainer of de scheidsrechter. Dit kan komen door een taalbarrière of ongehoorzaamheid.

- Behoeften aan ondersteuning

- Uit de 0-meting en 1-meting blijkt dat de COA-locaties verbetering zien in de behoeftepeiling onder bewoners, het stimuleren van bewoners, verbinding leggen met lokaal netwerk, structureel samenwerken met sportaanbieders en sportverenigingen, uitwisseling tussen bewoners en clubleden/maatschappij, voorzien in materialen en voorzien in behoeften van sportverenigingen.
- Uit de logboeken blijkt dat COA-medewerkers niet op de hoogte zijn van de mogelijkheid om vanuit COA financiële middelen te krijgen voor de sport- en beweegactiviteiten of lidmaatschappen bij sportverenigingen.

4.3 Conclusie

De belangrijkste punten die uit de metingen naar voren komen zijn:

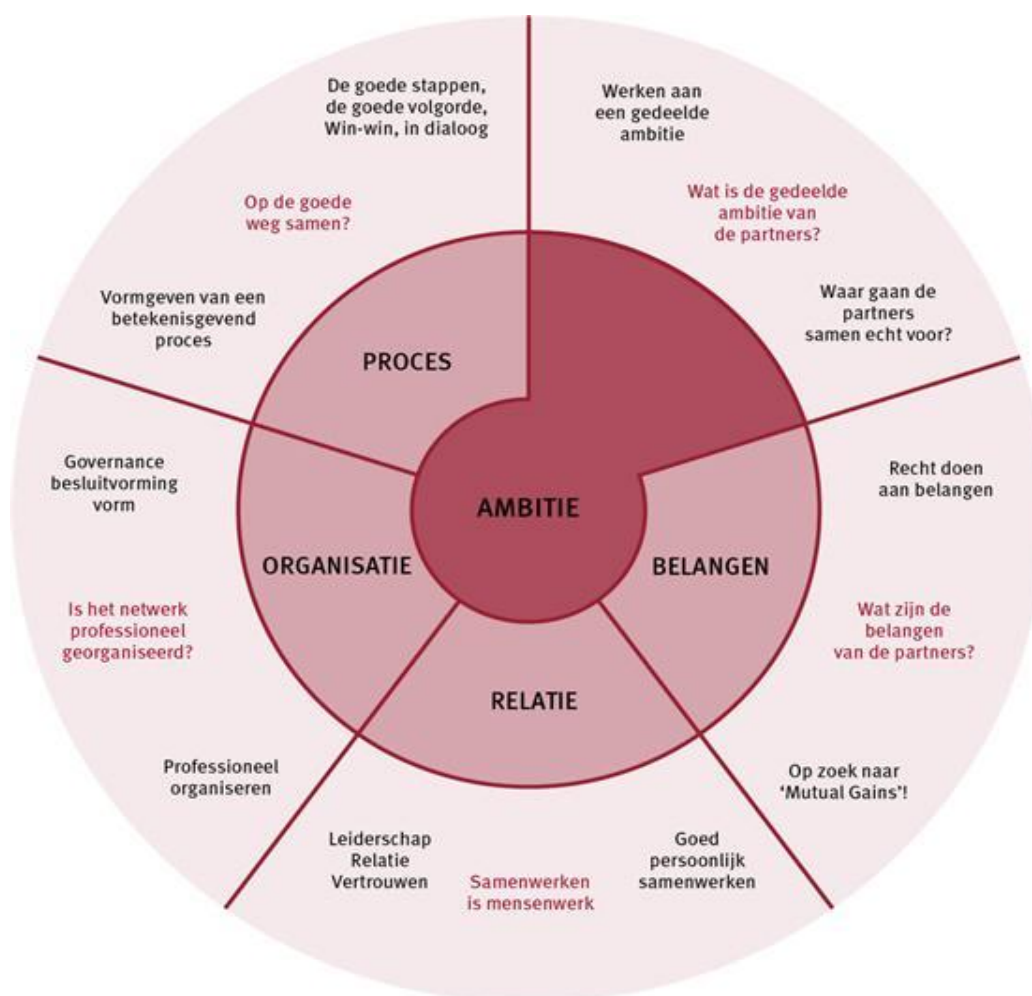
- Gedurende het project is het aantal sport- en beweegactiviteiten per COA-locatie toegenomen.
- Het aantal COA-locaties met een beleidsplan of werkplan voor sport- en bewegen op de locatie is toegenomen.
- Er zijn meer sport- en beweegactiviteiten opgezet gericht op specifieke doelgroepen en er zijn minder activiteiten die breed gericht zijn op alle bewoners.
- De deelname aan de activiteiten die in het kader van het project zijn opgezet, is toegenomen. Ook zijn er meer verschillende doelgroepen die deelnemen.
- De organisatie van sport- en beweegactiviteiten wordt meestal door sportmedewerkers van de locatie en door (vrijwilligers) sportverenigingen uit de buurt opgepakt. Gedurende het project zijn er procentueel wat verschuivingen geweest tussen beide groepen, maar beide blijven ze degene die de organisatie op zich nemen.
- De tevredenheid van de deelnemers en de begeleiders van de activiteiten die in het kader van het project zijn opgezet, is toegenomen.
- COA-medewerkers zijn tevreden over de communicatie en het enthousiasme van de bewoners en de sportverenigingen, en over de flexibiliteit van de sportverenigingen.
- Vanuit de sportverenigingen wordt als verbeterpunt aangegeven richting COA om meer inzet te plegen om bewoners te stimuleren om deel te nemen aan sportactiviteiten (ook bij slecht weer). Daarnaast zouden COA medewerkers meer informatie over sportcultuur in Nederland moeten overbrengen, zodat bewoners beter weten wat ze kunnen verwachten van sporten bij een sportvereniging en wat er van hen verwacht wordt bij deelname, zoals de discipline om op tijd te komen.
- De COA en het op de hoogte zijn van financieringsmogelijkheden voor sport- en beweegactiviteiten en lidmaatschappen door COA-medewerkers.

5. Samenwerking COA-locaties en Sportverenigingen

De samenwerking tussen COA opvanglocaties en sportverenigingen in de buurt, stond centraal in het project Sport en Vluchtelingen. Het creëren van een sportnetwerk rondom een COA opvanglocatie zou een divers aanbod van sport- en beweegactiviteiten op en rondom het centrum opleveren. Voor iedereen wat wils.

5.1 Methode en aanpak

Voor de evaluatie van de samenwerking tussen COA opvanglocaties en sportverenigingen is de theorie van Kaats en Opheij over samenwerken gebruikt als theoretisch kader. Zij hebben in hun boek 'Leren samenwerken tussen organisaties' (Kaats en Opheij, 2012) vijf cruciale invalshoeken voor samenwerken beschreven. Deze vijf invalshoeken en hun samenhang vormen het kader waarbinnen de samenwerking tussen de COA opvanglocaties en de sportverenigingen binnen het project is geëvalueerd. Kenniscentrum Sport heeft dit model eerder gebruikt bij de evaluatie van "Kracht van Sport" programma van het Oranje Fonds. Bij het schrijven van dit rapport is voor de uitleg van de methode gebruik gemaakt van de beschrijving in dat rapport ("Kennisverzameling binnen het 'Kracht van Sport' programma van het Oranje Fonds, januari 2016").

Er zijn verschillende instrumenten ingezet om de samenwerking tussen COA-locaties en sportverenigingen te evalueren. Er zijn online enquêtes verstuurd naar alle contactpersonen van de COA-locaties en van de sportverenigingen die deelnamen aan het project. De 53 deelnemende sportverenigingen ontvingen andere vragen dan de 23 COA-locaties, maar in beide enquêtes waren de vragen gebaseerd op het bovenstaande model over samenwerken. De enquêtes zijn door de contactpersonen van 17 COA-locaties en 31 sportverenigingen ingevuld. Bijna de helft van de COA-medewerkers, die de enquête hebben ingevuld, heeft sport als hoofdtaak, de overige COA medewerkers zijn programmabegeleider of woonbegeleider, met sport en/of activering als neventaak. Van de sportverenigingen bestaat 37% van de geënquêteerden uit voorzitters, 17% is penningmeester en de rest is vrijwilliger, trainer of bestuurslid.

Naast de enquête zijn op 5 locaties tijdlijnevaluaties uitgevoerd, waaraan de COA-sportmedewerker met de vertegenwoordigers van sportverenigingen deelnamen. De tijdlijnmethode wordt gezamenlijk uitgevoerd met alle samenwerkingspartners en heeft als doel de samenwerking over een bepaalde periode te evalueren. Men kijkt met elkaar terug op de belangrijkste gebeurtenissen door daarbij aan te geven wat positieve energie gaf en wat negatieve energie gaf en welke gebeurtenissen leidden tot een bepaald nieuw inzicht. De tijdlijnmethode kent verschillende stappen:

1. Op een groot vel papier wordt een tijdlijn getekend en wordt vastgesteld over welke periode de evaluatie gaat. Daarna worden de belangrijkste gebeurtenissen op de tijdlijn geschreven.
2. Iedere samenwerkingspartner noteert op een plakbriefje positieve momenten, negatieve momenten en inzichten. Deze briefjes worden door iedere samenwerkingspartner op de tijdlijn geplakt.
3. Daarna wordt de ingevulde tijdlijn gezamenlijk besproken en worden conclusies getrokken. Een coalitie kan op basis van deze conclusie afspraken maken over het vervolg van de samenwerking.

Op twee andere locaties is op initiatief van de COA-sportmedewerkers de samenwerking geëvalueerd. De resultaten van deze beide evaluaties zijn toegevoegd aan de uitkomsten van de tijdlijnevaluaties.

De uitkomsten van de enquêtes, de tijdlijnevaluaties en de ontvangen evaluatieverslagen van twee COA-locaties zijn voorgelegd en besproken in een groep (10 deelnemers) van projectleiders van NOC*NSF, Kenniscentrum Sport, Sportmedewerkers van COA en participerende sportaanbieders, die deelnemen aan het project.

5.2 Resultaten

Bij de beschrijving van de resultaten worden de vijf invalshoeken van samenwerken stuk voor stuk toegelicht. Na de toelichting volgen de resultaten van het onderzoek.

5.2.1 De gezamenlijke ambitie

Toelichting

Een samenwerking heeft als doel dat het iets moet opleveren. Wat het moet opleveren, kan verschillen per samenwerkingsverband en per partij die bij de samenwerking is betrokken. Het is belangrijk voor de motivatie en de inzet van alle deelnemers om toe te werken naar een duidelijk gemeenschappelijk doel. Vaak bepaalt dat mede het succes van de samenwerking. Door samenwerking kunnen de partijen meer bereiken dan ieder voor zichzelf. Zonder de samenwerking bereiken ze de ambitie niet.

Resultaten onderzoek

Ten aanzien van de gezamenlijke ambitie worden door de betrokkenen twee punten met name genoemd. Het is van belang dat beide partijen hetzelfde willen bereiken met elkaar, hoewel de drijfveren kunnen verschillen. Daarnaast valt op dat de betrokkenen vanuit de COA-locaties en vanuit de sportverenigingen een sterke persoonlijke betrokkenheid bij de ambitie en de doelgroep laten zien. Betrokkenen noemen deze punten als voorwaarde voor het slagen van het project/de samenwerking.

- Hetzelfde willen

De meeste COA-medewerkers en respondenten van de sportverenigingen zijn van mening dat er een gedeelde ambitie is (resp. 90% en 93%). Dat klopt, voor wat betreft de ambitie om meer asielzoekers te stimuleren tot sporten bij een sportvereniging. De achterliggende (hogere) ambities verschillen enigszins, zowel tussen de sportverenigingen, als tussen de COA-locaties, als ook tussen beide.

De meest genoemde ambities vanuit COA-medewerkers zijn:

- de integratie bevorderen (69%);
- kennismaking met de sport en de sportvereniging (31%)

De meest genoemde ambities vanuit de sportverenigingen zijn:

- maatschappelijk doel (62%);
- asielzoekers de gelegenheid bieden om te sporten (44%)

Het maatschappelijke doel dat door respondenten van verenigingen het meest wordt genoemd is integratie (44% van 62% die maatschappelijk doel heeft genoemd). Daarnaast worden de volgende maatschappelijke doelen genoemd:

- maatschappelijk ondernemen;
- bijdragen aan de maatschappij;
- asielzoekers een aangename tijd bieden, iets goeds doen;
- leren van elkaars culturen.

Integratie wordt genoemd als een van de belangrijkste ambities van COA en sportverenigingen, maar het wordt niet gemeten. Het zou goed zijn om te onderzoeken of deelname aan sportactiviteiten van sportverenigingen de integratie van vluchtelingen en asielzoekers in Nederland daadwerkelijk bevordert.

Opvallend is dat het belang van ledenwerving door sportverenigingen nauwelijks genoemd wordt (7%), terwijl 22% van de COA-medewerkers aangeeft te denken dat dat een belangrijke ambitie van sportverenigingen is om mee te doen.

Bijna een derde (30%) van de verenigingen geeft aan wel meer sportende asielzoekers binnen de vereniging te hebben sinds de start van het project, 22% geeft aan dat het project nog in een te vroeg stadium is om er wat over te kunnen zeggen.

“De bewoners een gezellige en sportieve dag bezorgen op het ijs en hen in contact te brengen met een aspect van de Nederlandse cultuur.” vertegenwoordiger sportvereniging

“We hadden op het centrum net bokshandschoenen gekocht, toen we op de open dag van COA in contact kwamen met de boksvereniging. It was meant to be....”, medewerker COA

- Onderlinge afhankelijkheid

In de enquête is gevraagd naar de afhankelijkheid tussen de sportvereniging en het COA. Bijna tweederde (64%) van de COA-respondenten geeft aan voor een duurzaam sport- en beweegaanbod afhankelijk te zijn van sportverenigingen. Zonder samenwerking met de sportverenigingen bereikt COA deze ambitie niet.

- Persoonlijke betrokkenheid

Tijdens gesprekken en tijdlijnevaluaties blijkt een enorme persoonlijke betrokkenheid van zowel de medewerkers van de COA-locaties, als van de vertegenwoordigers van deelnemende sportverenigingen. Medewerkers van de COA-locaties hebben met name draagvlak nodig van het management. Als dat er niet is, dan ontbreken geld en uren en dreigt de aandacht voor sport onder te sneeuwen in de hectiek op het centrum.

Bij de gedrevenheid vanuit sportverenigingen dient te worden opgemerkt dat alleen deelnemende (dus gemotiveerde) sportverenigingen in het onderzoek zijn meegenomen.

“Ik merk dat bewoners hier op het centrum in de pauzestand staan, daar kunnen we niks aan veranderen, maar ik geloof in sport. Integreren door middel van sport daar sta ik honderd procent achter. Dat gaf mij echt een super boost.” medewerker COA

“Binnen de sportvereniging moet je een persoon hebben die betrokken en enthousiast is anders is het gedoemd om te mislukken.” vertegenwoordiger sportvereniging

5.2.2. Belangen

Toelichting

Belangen zijn redenen van mensen (persoonlijke belangen) of organisaties (organisatiebelangen) om onderdeel te willen zijn van een samenwerkingsverband. In iedere samenwerking is er sprake van diverse belangen, die tegelijkertijd impliciet of soms expliciet meespelen. In een samenwerking gaat het erom recht te doen aan ieders belangen door hier transparant over te zijn, begrip en respect te hebben voor elkaars belangen. Dit maakt 'Mutual Gains' mogelijk: het zoeken van de best mogelijk oplossing voor iedereen, die meerwaarde heeft voor iedereen en het eigenbelang overstijgt.

Resultaten onderzoek

Beide partijen zijn goeddeels op de hoogte van elkaars belangen bij de samenwerking en hebben deze onderling uitgesproken. Er is ook sprake van gedeelde belangen en meerwaarde.

- Belangen van COA en sportverenigingen

De COA-medewerkers en de vertegenwoordigers van de sportverenigingen geven aan op de hoogte te zijn van elkaars belangen. Ongeveer driekwart van beide partijen bevestigt dat de belangen onderling zijn uitgesproken.

Belangen van COA-medewerkers voor de samenwerking met sportverenigingen zijn:

- bevorderen van het integratieproces (33%)
- waardevolle vorm van dagbesteding (20%)
- draagvlak creëren bij de lokale bevolking (9%)
- in beweging brengen van bewoners (9%)

De vertegenwoordigers van sportverenigingen noemen de volgende belangen om met COA samen te werken:

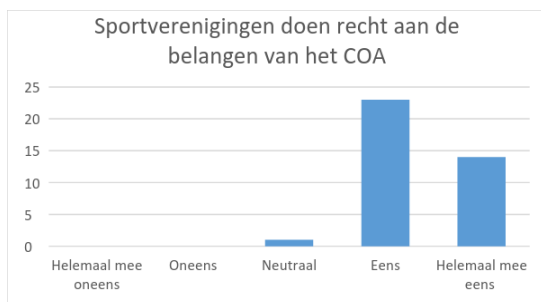
- maatschappelijk belang (61%)
- inkomsten (11%)
- aanvulling/verbreding leden populatie vereniging (7%)

"Het is belangrijk dat zowel de verenigingen en het COA helder hebben wat de beoogde doelen zijn bij het aangaan van een samenwerking. Dit zorgt voor duidelijkheid en ook voor een soepele samenwerking en het voorkomt verkeerde verwachtingen." medewerker COA

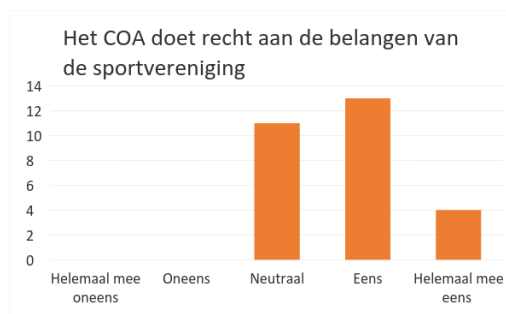
- Recht doen aan elkaars belangen

Over het algemeen vinden respondenten dat er voldoende recht wordt gedaan aan de belangen van beide partijen. Uit onderstaande grafieken blijkt wel dat sportverenigingen vinden meer recht te doen aan de belangen van het COA dan andersom. Een verklaring voor dit verschil kan zijn dat verenigingen verwachten dat COA de randzaken regelt. Vanwege de krimp bij COA en de beperkte aandacht/formatie voor sport, kan COA hierin niet altijd in voldoende mate voorzien. Ook is hier wellicht een relatie met de afhankelijkheid van sportverenigingen, die COA ervaart bij het realiseren van een duurzaam sport- en beweegaanbod voor de bewoners.

Antwoorden COA-medewerkers

Antwoorden Sportverenigingen

- Meerwaarde
 - Subsidie

De subsidie is voor de meeste verenigingen geen voorwaarde om mee te doen, maar het helpt wel. Bij sommige sporten betekent elke extra deelnemer automatisch dat er meer kosten worden gemaakt, terwijl bij andere sporten de doelgroep relatief gemakkelijk kan instromen. Dit is waarschijnlijk de reden dat een deel van de verenigingen de subsidie wel belangrijk vindt, terwijl een ander deel het meer als stimulans ervaart. COA-opvanglocaties werken ook volop samen met verenigingen die geen subsidie (wilden) ontvangen.

- Leren

Verenigingen hechten waarde aan lokale uitwisseling om ervaring uit te wisselen en van elkaar te leren. COA-medewerkers zouden hierin meer hun rol als coördinator op kunnen pakken. COA-medewerkers geven aan de landelijke uitwisseling met collega's van belang te vinden.

“Subsidie is een stimulans voor de clubs, daar ging het wel makkelijker van.” vertegenwoordiger sportvereniging

“Landelijke uitwisseling met collega's helpt.” medewerker COA

“Het is niet dat ik de bewoners alleen wat heb geleerd, maar ik heb zelf ook veel geleerd.” vertegenwoordiger sportvereniging

- Overige belanghebbenden

Aan beide partijen is gevraagd of er andere partijen zijn die belangen hebben bij een succesvolle samenwerking. De volgende partijen werden genoemd:

- Gemeente (COA 60%, sportverenigingen 50%)
- NOC*NSF (COA 20%)
- Gezondheidszorg (12% van totaal)

5.2.3. Een goede relatie

Toelichting

Bij samenwerking gaat het zowel om inhoudelijke argumenten als om persoonlijke verhoudingen en relaties. Als mensen samenwerken, balanceren ze tussen vertrouwen en waakzaamheid in de relatie met anderen.

Het dilemma is in hoeverre overgave aan de samenwerking mogelijk is en in welke mate ze zichzelf of hun achterban moeten behoeden voor eventuele risico's van de relatie. Het helpt als deelnemers open zijn, vertrouwen in elkaar hebben en zich flexibel op kunnen stellen. Onderlinge relaties in een samenwerking vormen een groepsdynamiek, die vraagt om verbindend leiderschap.

Resultaten onderzoek

Door beide partijen wordt de samenwerking met een 7.7 gewaardeerd. De afspraken worden goed nagekomen en men is blij met de 'korte lijntjes', die tijdens het project zijn ontstaan.

- Afspraken nakomen

Aan de COA-medewerkers en de betrokken sportvereniging leden is gevraagd of de partij waarmee wordt samengewerkt haar afspraken nakomt. De COA-medewerkers geven bijna unaniem (97%) aan dat de sportverenigingen hun afspraken nakomen. De meeste respondenten van sportverenigingen (89%) vinden ook dat het COA de gemaakte afspraken nakomt.

- Korte lijntjes

Vrijwel overall is men tevreden over de onderlinge contacten en 'de korte lijntjes' in de samenwerking. Door het project zijn contactpersonen bekend bij de sportverenigingen en bij COA. Men weet elkaar over het algemeen goed te vinden en is tevreden over de bereikbaarheid.

Persoonlijk contact is belangrijk. Sportverenigingen waarderen het enorm als een COA-medewerker mee komt naar de sportvereniging, vooral om een nieuwe deelnemer te introduceren.

- Flexibiliteit sportverenigingen

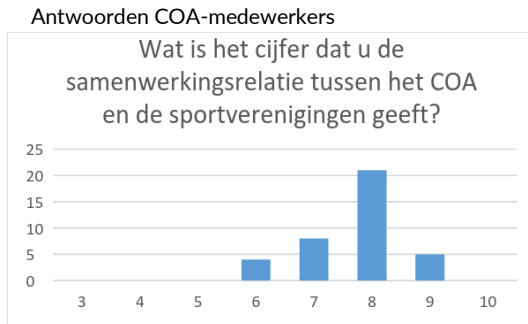
COA-medewerkers roemen de openheid en flexibiliteit die sportverenigingen in het project aan de dag leggen, bijvoorbeeld als de doelgroep niet komt opdagen, vervoer geregeld moet worden of deelnemers moeite hebben met betalen.

- Krimp COA

De vele wisselingen en de krimp bij COA, waardoor vaste contactpersonen niet langer/minder bereikbaar zijn, zijn een ergernis voor de sportverenigingen en verstoren de goede samenwerkingsrelatie.

- Waardering voor samenwerking

Aan de respondenten van COA en van de sportverenigingen is gevraagd een cijfer te geven voor de samenwerkingsrelatie. Zowel bij het COA als bij de sportverenigingen geven alle respondenten de samenwerkingsrelatie een voldoende met een 7,7 gemiddeld.

“Ik heb goed contact met de contactpersonen van de verenigingen. Ik vind dat zij flexibel, proactief en betrokken zijn!” medewerker COA

“Er zijn veel wisselingen binnen COA, 3 sportmedewerkers vertrokken, huidige sportmedewerker kende verenigingen helemaal nog niet.” vertegenwoordiger sportvereniging

5.2.4. Passende organisatie van de samenwerking

Toelichting

Een samenwerkingsverband is een bijzondere vorm van organiseren, een nieuwe werkgemeenschap, waarin bij de start nog geen afspraken, procedures, posities et cetera, vastliggen. De continuïteit van de samenwerking hangt in grote mate af van de operationele kwaliteit. Het is belangrijk dat de verschillende deelnemers actief meedraaien. Ook de achterban moet de samenwerking actief steunen en voldoende bijdrage leveren op een passende manier. Betrouwbaarheid en duidelijkheid bij het uitvoeren van afspraken houdt tot slot de vaart in een samenwerking.

Resultaten onderzoek

De aandacht voor sportactiviteiten bij COA wordt in belangrijke mate bepaald door de locatiemanager. Bij sportverenigingen ligt het initiatief voor samenwerken vaak bij een enthousiast bestuurslid of een enthousiaste trainer. Zowel COA-medewerkers als sportverenigingen geven aan dat ongeveer de helft van hun achterban (collega's van COA en leden van sportverenigingen) bekend is met de samenwerking. COA-medewerkers en sportverenigingen zijn tevreden over daadkracht en betrouwbaarheid (afspraken nakomen) van elkaar. De rol- en taakverdeling zijn helder en afspraken zijn vastgelegd.

- Informereren achterban

Aan zowel COA-medewerkers als aan de sportvereniging is gevraagd of de mensen binnen hun organisatie op de hoogte zijn van de afspraken met betrekking tot het project.

Van de COA-medewerkers is 40% is van mening dat de collega's goed op de hoogte zijn van de afspraken met de sportvereniging. Het grootste deel (47%) is hierover neutraal en 13% van de respondenten antwoordt dat de collega's niet op de hoogte zijn.

Bij de COA-locaties wordt het besluit om wel of niet mee te doen aan het project over het algemeen genomen door de locatiemanager. Sportmedewerkers ervaren de aan- of afwezigheid van steun van de locatiemanager in grote mate bepalend voor het succes van de samenwerking.

Van de sportverenigingen geeft meer dan de helft (56%) aan dat de leden zijn geïnformeerd over de samenwerking met COA. Ongeveer één derde (30%) van de respondenten antwoordt neutraal op de vraag en 15% van de respondenten geeft aan dat niet alle leden geïnformeerd zijn. Bij de sportverenigingen wordt het initiatief genomen door een enthousiaste trainer of bestuurslid. Het bestuur besluit vervolgens over wel of niet deelnemen en de leden worden meestal in een later stadium (meest tijdens een ALV) geïnformeerd.

- Draagvlak binnen de organisatie

De COA- en sportvereniging respondenten zijn gevraagd of er binnen hun eigen organisatie genoeg draagvlak is voor de samenwerking.

Twee derde (66,67%) van de COA-respondenten geeft aan dat zij voldoende draagvlak binnen het COA ervaren voor de samenwerking met de sportvereniging. Slechts 13,33% ervaart onvoldoende draagvlak. De uitvoering van het project hangt in grote mate aan de sportmedewerkers. De overige collega's zijn matig betrokken. Sportbegeleiders wensen meer ondersteuning van woonbegeleiders om de bewoners te stimuleren om aan sportactiviteiten mee te doen.

Ruim driekwart (77,78%) van de respondenten van de sportvereniging vindt dat er binnen de sportvereniging genoeg draagvlak is voor de samenwerking met het COA. Geen enkele respondent geeft aan dat er niet genoeg draagvlak is. Sportverenigingen benadrukken dat draagvlak onder de leden ontstaat door ontmoeting. Dat is vaak de reden waarom sportverenigingen pas na de start van de samenwerking de leden informeren. Ruim 80% van de respondenten vindt dat de overige leden voldoende zijn geïnformeerd en betrokken. Gaandeweg het project groeit ook de draagvlak binnen de gemeente en binnen de gemeenschap.

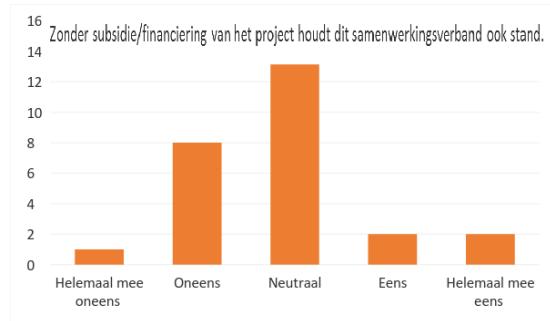
Daadkracht en betrouwbaarheid

Daadkracht en betrouwbaarheid (afspraken nakomen) zijn belangrijke ingrediënten voor een goede samenwerking en voor het creëren van draagvlak. De betrokken lokale medewerkers van de COA-locaties en van de sportverenigingen zijn over het algemeen heel tevreden over (de actie in) de samenwerking. Een grote meerderheid van beide groepen (86,67% van COA en 85,19% van de sportverenigingen) is van mening dat er een duidelijke rol/taakverdeling is met betrekking tot de samenwerking. Rond de 80% van beide groepen zegt dat afspraken over de samenwerking zijn vastgelegd.

Afgevaardigden van sportverenigingen vinden het belangrijk dat COA-sportmedewerkers zichtbaar zijn, bijvoorbeeld door geregeld langs te komen bij de verenigingen met name bij de start en wanneer bewoners voor de eerste keer deelnemen aan activiteiten bij de club.

Aan de respondenten van de sportverenigingen is gevraagd of het samenwerkingsverband ook stand houdt zonder financiering. Ongeveer de helft (51%) durft hierover geen uitspraak te doen. Een derde van de sportverenigingen verwacht dat zonder de financiering de samenwerking geen stand houdt. 15% heeft er vertrouwen in dat de samenwerking standhoudt, ook zonder financiering.

Antwoorden sportverenigingen

Zowel de COA-sportmedewerkers als de sportverenigingen hebben last van de traagheid van betalingen door COA (vergoeding lidmaatschappen bewoners via COA-landelijk) en NOC*NSF (IOC-subsidie aan deelnemende verenigingen).

“Sinds de informatiebijeenkomst laat de gemeente weten als er in het dorp wat gebeurt met sport. Een stratenvolleybaltoernooi ofzo, dat laat ze mij vroegtijdig weten.” COA-medewerker

“Er zijn wel mensen van COA wezen kijken bij een wedstrijd van de jongens, stukje betrokkenheid. Voor die jongens is het geweldig.” vertegenwoordiger sportvereniging

5.2.5. Een betekenisgevend proces

Toelichting

Een samenwerkingsproces komt altijd in min of meer vergelijkbare fasen tot stand: van een eerste verkenning op basis van een ontmoeting, een idee of een vraagstuk, via het vormgeven van de oplossingen tot het exploiteren van de uitkomsten. Het gaat niet alleen om het ontwikkelen van de samenwerking, maar ook om het vitaal houden ervan en het zorgen voor leerprocessen in de samenwerking. Er moet recht worden gedaan aan een evenwichtige balans tussen inhoud en proces.

Resultaten onderzoek

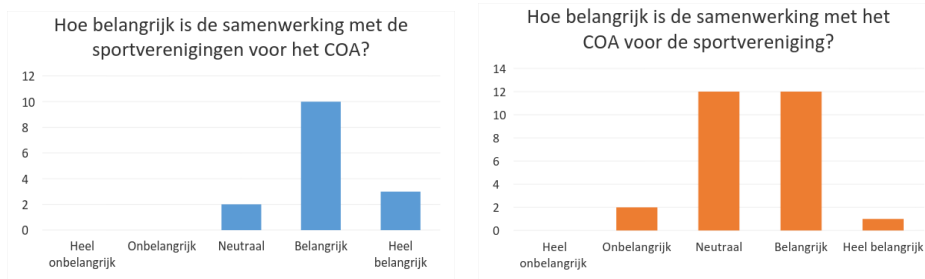
De meerderheid van de COA-medewerkers en sportverenigingen verwacht dat het project leidt tot een duurzame samenwerkingsrelatie. Belangrijke voorwaarden zijn een goede onderlinge communicatie, voldoende deelnemers en een vaste sportmedewerker bij COA. De (snelle) uitstroom van bewoners en de wisselingen van COA-personeel vormen serieuze bedreigingen voor de samenwerking. Er is weinig aandacht voor het samenwerkingsproces. Het keurslijf van projectmatig werken staat de effectiviteit van de samenwerking in de weg. COA lijkt de samenwerking belangrijker te vinden dan de sportverenigingen.

- Samenwerking is belangrijk

86% van de COA-respondenten vonden de samenwerking met de sportvereniging belangrijk of zelfs heel belangrijk. Geen enkele respondent geeft aan dat het COA de samenwerking met de sportvereniging niet belangrijk vindt.

Bijna de helft (48%) van de sportvereniging-respondenten geeft aan dat hun sportvereniging de samenwerking met COA belangrijk of heel belangrijk vindt. Ook bijna de helft (44%) geeft aan een neutrale mening te hebben over de stelling. 7,5% geeft zelfs aan dat de samenwerking met COA niet belangrijk is voor de sportvereniging.

COA lijkt de samenwerking belangrijker te vinden dan de sportverenigingen.

- Een duurzame samenwerkingsrelatie

Er is draagvlak voor, maar onzekerheid bij beide partijen over de voortzetting van de samenwerking na afloop van het project, vanwege aflopende financiering en verminderde beleidsaandacht.

Ongeveer ¼ van de COA-locaties heeft vertrouwen in een duurzame samenwerkingsrelatie met sportverenigingen, na afloop van de projectperiode. Een kwart is hier neutraal over.

Op de vraag wat er voor nodig is om de samenwerkingsrelatie in stand te houden, geven de COA-medewerkers de volgende antwoorden:

- goede communicatie met sportverenigingen (53%)
- een vaste sportmedewerker binnen het COA (20%)
- de motivatie van de bewoners om te sporten (20%)

Er is eveneens gevraagd naar de belangrijkste bedreigingen. Eén derde van de COA-respondenten geeft aan dat de uitstroom van bewoners en/of de behoefte van bewoners (aantal deelnemers) een van de bedreigingen is voor een duurzame samenwerkingsrelatie met sportverenigingen. Ook de krimp bij COA en de wisseling van medewerkers bij COA vormt, volgens één derde van de COA-respondenten, een serieuze bedreiging.

Dezelfde vragen zijn aan de sportverenigingen gesteld. Ongeveer $\frac{2}{3}$ van de sportverenigingen heeft er vertrouwen in dat de samenwerking leidt tot een duurzame samenwerkingsrelatie. $\frac{1}{3}$ van de sportverenigingen is hier neutraal over. Op de vraag wat er voor nodig is om de samenwerkingsrelatie in stand te houden, geven de respondenten van sportverenigingen de volgende antwoorden:

- goede communicatie met sportverenigingen (30%)
- het aantal deelnemers vanuit de opvanglocatie (30%)
- een vast aanspreekpunt bij COA (17%)

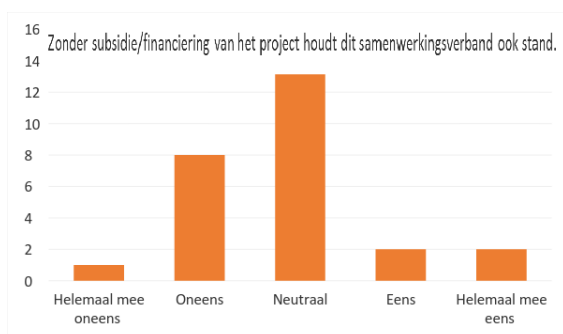
De respondenten van de sportverenigingen geven als belangrijkste bedreiging voor de samenwerking de uitstroom en behoefte van bewoners van COA (58%). Een kwart van de sportverenigingen ziet de wisseling van verantwoordelijke medewerkers bij COA (contactpersonen) als bedreiging.

- Projectfinanciering

Aan de COA-medewerkers is gevraagd wat er gebeurd met de samenwerking als het contract van de COA-sportmedewerker afloopt. 80% geeft aan dat het wordt overgenomen door een collega, één respondent vermoedt dat het ophoudt te bestaan. De landelijke projectfinanciering van de COA-sportmedewerkers loopt aan het einde van het IOC-project af. Er heerst bij de sportmedewerkers veel onzekerheid over de voortzetting van hun aanstelling en van de aandacht voor het landelijke en lokale (sport)beleid bij COA.

Aan de respondenten van de sportverenigingen is gevraagd of het samenwerkingsverband ook stand houdt zonder financiering. Ongeveer de helft (52%) is er onzeker over, een derde verwacht dat de samenwerking zonder financiering geen stand houdt, 15% heeft er vertrouwen in dat de samenwerking stand houdt, ook zonder financiering.

Antwoorden Sportverenigingen

- Aandacht voor de samenwerking

Er is nauwelijks aandacht voor de samenwerking in de projecten. In de tijdlijn evaluaties wordt een enkele opmerking gemaakt over 'steun aan elkaar', om de ander te helpen bij het behalen van zijn ambitie. Ook worden 'evaluatie en bijstelling' slechts een enkele keer genoemd. Verenigingen willen graag met elkaar ervaringen uitwisselen en van elkaar leren. Zij verwachten dat COA hierin het initiatief neemt.

De projectplanning zit het succes van de samenwerking in de weg. Bij een deel van de locaties startte het project net voor de zomervakantie. Voor de samenwerking met veel sportverenigingen is dat een lastige periode omdat vrijwilligers dan juist niet actief zijn en de verenigingsactiviteiten stil liggen. Bij een ander deel van de locaties is het project pas in het najaar van de grond gekomen. Vanwege de kou en slechte weersomstandigheden is dat de slechte tijd om de bewoners te motiveren om aan sportactiviteiten deel te nemen. Het keurslijf van het project (vooral de planning en projectduur) heeft de effectiviteit van de samenwerking belemmerd.

COA-medewerkers hebben over het algemeen een goed beeld van de wensen en behoeften van de bewoners op sportief gebied. Afhankelijk van de behoefte van de bewoners aan een bepaalde activiteit wordt in eerste instantie gekozen voor een kennismakingsaanbod op de opvanglocatie, een aparte groep bij de vereniging of gemengd sporten. Hierin worden meestal weloverwogen de juiste stappen gezet. De keuze voor de doelgroep zou bewuster gemaakt kunnen worden. De wat lastiger bereikbare doelgroepen, zoals vrouwen en meisjes, raken ondergesneeuwd als er geen specifieke aandacht voor is.

"Een blijvende sportcoördinator is noodzakelijk." vertegenwoordiger sportvereniging

"Ik had een paar van die nordic walking sticks. En we gaan kijken misschien dat dat, hè, we zijn net sinds 2 weken daarmee begonnen. We hopen daarmee de iets oudere bewoners die kant op te krijgen." COA-medewerker

"Het is 4 kilometer fietsen. En we hebben nogal wat keren echt regen en kou gehad. Wat het moeilijk maakt. Het voorjaar, kunnen we heel goed kunt gebruiken. Dan is het misschien lekkerder weer, dan gaan mensen toch makkelijker komen." vertegenwoordiger sportvereniging

"Ondanks dat dit project afloopt en bezuinigen bij COA heb ik toch wel een stille hoop dat de maatschappelijke betrokkenheid en politieke steun ons gaat helpen om de samenwerking te continueren." COA-medewerker

5.3 Conclusie

De belangrijkste vijf punten rondom samenwerking, die uit het onderzoek naar voren komen:

- Voor een duurzame samenwerking met sportverenigingen is het belangrijk dat beleid, draagvlak en personele inzet aanwezig is bij COA. Tijdelijke/projectmatige beleidsaandacht en personele wisselingen hebben negatieve invloed op de samenwerking.
- Maatschappelijke ontwikkelingen hebben invloed op de samenwerking, bijvoorbeeld de instroom van asielzoekers in het land en sfeer in de gemeenschap rondom de locatie.

- Goede persoonlijke contacten en korte lijntjes tussen de contactpersonen vanuit COA en de sportvereniging zijn cruciaal. Het is voor beide partijen (en voor de deelnemers) belangrijk dat deze trekkers betrokkenheid tonen, zich flexibel opstellen en geregeld zichtbaar fysiek aanwezig zijn bij activiteiten. Verwachtingen, taken en rollen zijn helder en onderling uitgesproken en vastgelegd.
- Voor succesvolle samenwerking helpt het wanneer de trekkers de doelgroep informeren over (cultuur en organisatie van) sport in Nederland. Daarnaast kan COA de vrijwilligers van de sportvereniging informeren over cultuur en gewoonten van de verschillende doelgroepen (verwachtingsmanagement). Zo kunnen beide groepen van elkaar leren.
- Deelnemers aan de samenwerking moeten hetzelfde willen bereiken. Er moet sprake zijn van meerwaarde, onderlinge afhankelijkheid en steun binnen de samenwerking.

Tot slot nog een aantal praktische adviezen voor samenwerking bij de organisatie van gezamenlijke sport- en beweegactiviteiten.

- Organiseer voor de start van de samenwerking een bijeenkomst op de opvanglocatie om de samenwerkingsmogelijkheden met sportverenigingen of andere partijen te verkennen. Nodig sportaanbieders, buurtsportcoaches, gemeenteambtenaren (afdeling sport) en andere interessante partijen uit. Geef de genodigden een beeld van het leven op de COA-locatie. Verzorg een rondleiding op de locatie, indien mogelijk met de bewoners als gids en laat een aantal bewoners vertellen over hun sportervaringen vroeger en nu. Laat de genodigden op een leuke en interactieve manier kennismaken met de doelgroep en hun sportcultuur, bijvoorbeeld door een gezamenlijk sportmoment in het programma op te nemen. Creëer een informele sfeer en schets de verschillende samenwerkingsmogelijkheden, om van daaruit meer te realiseren. Sluit af met concrete (vervolg)afspraken.
- Benut de partijen, activiteiten en netwerken die er al zijn. Organisaties zoals sportopleidingen (ALO, CIOs, ROC sport en bewegen), vrijwilligerscentrales, stichtingen, bedrijven en gemeenten kunnen ook bijdragen aan het sport- en beweegaanbod en aanverwante zaken. Verken de mogelijkheden die bij externen liggen voor gebruik accommodaties, financiering, materialen, vervoer, cursussen, stagiaires en vrijwilligers.
- Wanneer er bij sportverenigingen weerstand is voor de samenwerking, kan het helpen om activiteiten voor de bewoners uit de opvang te organiseren op momenten dat de vereniging gesloten is voor de leden. Het uitvoeren van vrijwilligerswerk kan het beeld over vluchtelingen ook positief beïnvloeden. Tot slot kunnen uitzonderlijke talenten de weg vrijmaken voor andere bewoners om toe te treden tot de vereniging.
- Bij draagvlak problemen kunnen de samenwerkingspartijen elkaar actief ondersteunen. Positieve ervaringen, samen sporten en verhalen uit de praktijk werken vaak draagvlak verhogend. Nodig een locatiemanager uit bij succesvolle sportactiviteiten, laat bewoners vertellen wat sport en bewegen in hun leven betekent en laat een trainer vertellen over de meerwaarde van het lesgeven aan deze groepen et cetera.

6. Tips en tops

Gedurende de uitvoering van het project zijn tips en tops voor de organisatie van sport- en beweegactiviteiten voor bewoners van de COA-locaties verzameld. Deze zijn in dit hoofdstuk samengebracht per onderwerp.

- Promotie van activiteiten
 - Er zijn veel factoren die van invloed zijn op de opkomst van bewoners. Stem de activiteiten af op de behoeften van de bewoners, gebruik medebewoners voor de promotie en kijk hoe het beste invulling kan worden gegeven aan aanmelding, lidmaatschap en/of contributie.
 - Op de opvanglocatie is continue promotie van activiteiten nodig. COA-sportmedewerkers, die als eerste hiervoor verantwoordelijk zijn, geven aan dat met name meermaals persoonlijk aanspreken van bewoners werkt. Dat doen zij zelf of zij vragen actieve bewoners om dit te doen. Ook wordt gebruik gemaakt van WhatsApp in de communicatie met deelnemers.
 - Stel een infobalie of 'activerings'balie in om informatie over sport- en beweegmogelijkheden te verstrekken aan de bewoners. Hier kunnen bewoners met al hun vragen over sport en bewegen terecht. Het helpt ook om vraaggericht aanvullend aanbod op te zetten.
 - Organiseer een beweegcarroussel om bewoners kennis te laten maken met verschillende sporten en verenigingen.
 - Zet ook bewoners in als ambassadeurs om andere bewoners te werven. Bewoners hebben onderling meer invloed op elkaar. Ook een rolmodel kan helpen (bijvoorbeeld bewoner die veel fitter is geworden door sport en bewegen).
 - Zet een sportraad op voor en door bewoners en laat bewoners elkaar ophalen voor de activiteiten. Mocht dit door de doorstroom lastig zijn, vraag dan een bewonerscommissie op sportzaken te agenderen.
 - Zet COA-bewoners in om zelf activiteiten te begeleiden. Een goed voorbeeld is de City Trainer methode van Den Bosch (klik [hier](#) voor het artikel).
 - Andere manieren om bewoners te werven: zelf langs de deuren gaan, inzet van social media (Facebook, Whatsapp, app met bewonersinformatie), activiteit koppelen aan sociale activiteit, mogelijk maken om diploma of certificaat te halen, groepsbenadering, flyers in alle talen en herkenbare (sport)kleding dragen als sportmedewerker van de COA-locatie.

- Deelname
 - Punt van aandacht is de wisselvallige opkomst van de doelgroep. Er kunnen allerlei redenen zijn waarom deelnemers niet (meer) komen opdagen bij een activiteit, zoals slechte promotie, vertrek uit het centrum, niet lekker in hun vel zitten, belangrijkere problemen eisen aandacht op, weersomstandigheden, afstand en vervoer, et cetera. Het bieden van structuur kan hierbij helpen. Zorg voor een terugkerende beginactiviteit, dezelfde begeleider, dezelfde regels en dezelfde gebruiken tijdens de activiteiten.

- Er is meer kans dat bewoners regelmatig komen opdagen, als ze voor een activiteit moeten betalen en/of voor een bepaalde periode lid zijn. Incidentele activiteiten (eenmalig toernooi, een sportdag of eenmalige activiteit buiten de locatie) lopen vaak ook goed.
- Vanwege de doorstroom van bewoners blijft behoeftenonderzoek een terugkerend aandachtspunt. Probeer daarbij ook bewustwording te creëren onder de bewoners over het nut van sport en bewegen. Communiceer pro-actief over het sport- en beweegaanbod op verschillende plekken en bij verschillende gelegenheden. Leg uit hoe de activiteit werkt en dat er mensen klaar staan om ze te begeleiden.

“We zouden graag nogmaals een markt willen organiseren en met paard en al naar het COA komen om mensen te triggeren. Recreatiesport wil ook nogmaals de sporten onder de aandacht brengen door langs te gaan op het COA” vertegenwoordiger sportvereniging

- Kennis over de doelgroep
 - Zorg vanuit COA voor een duidelijk plan en schep heldere verwachtingen zowel naar de bewoners van de COA-locatie als de sportvereniging. Weet wat er speelt op de sportverenigingen en zorg dat de sportvereniging weet wat er speelt op de COA-locatie. Informeer de sportvereniging over de doelgroep. Vertel over hun achtergronden en motivatie en bereid de sportvereniging voor op wisselende deelname en plotseling vertrek van de bewoners.
 - Spreek verwachtingen over verantwoordelijkheden uit. Wie is verantwoordelijk voor de werving, het vervoer, de vrijwilligers, het materiaal en eventuele kosten?
 - Ga als COA sportmedewerker de eerste keer (keren) mee met de vluchtelingen naar de sportvereniging.
 - De taal is over het algemeen geen probleem. Het komt vaak voor dat iemand uit de doelgroep de rol van tolk vervult.
 - Mocht prestatief of competitief gedrag de overhand krijgen tijdens de activiteiten, vlak het competitieve aspect dan af. Voorkom dat je gedrag oproept dat je niet op kunt opvangen.
- Organisatie van activiteiten
 - In het kader van het IOC-project worden vooral activiteiten bij de sportverenigingen georganiseerd. Deze activiteiten variëren van deelname van de doelgroep aan reguliere trainingsgroepen en wedstrijden, tot de organisatie van een wedstrijd een toernooi of sportdag. Soms participeert een team van COA, maar soms wordt er ook bewust gemengd met spelers van de club of zelf met dorpsgenoten. Er wordt ook veelvuldig gebruik gemaakt van de faciliteiten van een sportvereniging door COA.
 - Daarnaast worden activiteiten laagdrempelig op het centrum georganiseerd, met begeleiding vanuit de sportvereniging. Dit betreft met name fiets-, loop- en wandelgroepen en activiteiten voor vrouwen/meisjes en kinderen.

- Wanneer er behoefte is aan een groepsles, vraag de bewoners dan eerst zelf om een groep te formeren, voor je het aanbod realiseert. Ook kun je virtuele lessen verzorgen. Denk er dan wel aan dat er iemand bevoegd is (vrijwilliger of bewoner) om het materiaal klaar te zetten.
 - Als je wilt werken met aanmeldingen voor activiteiten. Denk dat aan de privacy van de bewoners. Laat ze zich inschrijven met hun huisnummers en initialen in plaats van met hun volledige naam.
 - COA-medewerkers signaleren dat er meer aandacht nodig is voor activiteiten voor vrouwen en meisjes. Vanuit de cultuur wordt het minder geaccepteerd en veel activiteiten bij sportverenigingen prestatiegericht, terwijl vrouwen minder vaak sporten voor de prestatie en bijvoorbeeld liever dansen of wandelen. Om de activiteiten voor vrouwen aantrekkelijker te maken, kan het helpen om de activiteiten door een vrouw te laten verzorgen en een afgescheiden ruimte (waar geen mannen komen) te gebruiken voor de activiteit. Ook worden kennismakingsactiviteiten voor vrouwen en meisjes op het centrum georganiseerd, met het idee deze bij de club voort te zetten.
 - In enkele gevallen wordt geprobeerd ouders te betrekken bij de activiteiten van hun kinderen. Sportverenigingen rapporteren dat ouders op vergelijkbare wijze betrokken zijn als Nederlandse ouders > de een wel en de ander niet.
- Vrijwilligers
 - Wanneer je nieuwe vrijwilligers zoekt voor de organisatie of begeleiding van de activiteiten, maak dan gebruik van instanties waar vrijwilliger zich aanmelden en dus al gemotiveerd zijn. Schep vervolgens duidelijke verwachtingen van de rol en werk de vrijwilligers goed in.
 - Vrijwilliger van sportverenigingen ervaren vaak moeite met onzekerheid over en wisselingen in de opkomst van de bewoners bij de activiteiten. Bereid ze hierop voor.
 - Bij een hoge opkomst kan je overwegen meerdere vrijwilligers in te zetten op een activiteit.
 - Bewoners (bijvoorbeeld ouders) kunnen ook worden ingezet als vrijwilliger. Denk aan rollen als tolk, supporter, begeleider, assistent, lid van een (bewoners)sportraad, toezichthouder, beheerder sportmaterialen, onderhoud en schoonmaak van faciliteiten, contactpersoon voor externe organisatie, kinderopvang of trainer (dan wel in combinatie met een Nederlandse trainer met VOG).
 - Lidmaatschappen
 - Zoals aangegeven kunnen bewoners bij een deel van de verenigingen een lidmaatschap aangaan. Om misverstanden te voorkomen is het belangrijk dat zij worden geïnformeerd over de typisch regels en gebruiken bij een Nederlandse sportvereniging. Met name de 'verplichting' om (op tijd) te komen en het doorbetalen van de contributie bij afwezigheid, worden in dit verband vaak genoemd door verenigingen. Het is dus belangrijk in de samenwerking om af te spreken op welke wijze en door wie de bewoners worden geïnformeerd over de Nederlandse verenigingscultuur.

- In enkele gevallen is sprake van flexibele lidmaatschappen, waarbij COA een vast aantal lidmaatschappen bij de vereniging inkoopt, die na vertrek van bewoners door andere bewoners kunnen worden overgenomen. Soms spelen vluchtelingen mee in de competitie en hebben zij een spelerskaart, met afdracht aan de betreffende sportbond. Hierover worden vaak speciale afspraken gemaakt tussen COA en de sportvereniging.
- Contributie
 - Vluchtelingen en asielzoekers zijn vaak onbekend met het betalen van lidmaatschapsgeld voor een sportvereniging. Zoals aangegeven is in dit verband uitleg wenselijk over het financiële reilen en zeilen van een sportvereniging.
 - Zowel sportverenigingen als COA sportmedewerkers geven aan dat betalingen vaak moeizaam verlopen. Sportverenigingen verwachten dat COA hierin haar verantwoordelijkheid oppakt en de bewoners er op aanspreekt wanneer het niet goed gaat met betalen aan de club.
 - In het project zijn allerlei vormen van flexibele betalingsregelingen aan de orde, zoals betaling per keer, per maand en per jaar, maar ook betaling door het verrichten van vrijwilligerswerk voor de club.

“Bij de badmintonvereniging speelde een Syrisch kampioen, die speelde iedereen van de baan, dus ze hadden ook gevraagd om les te geven. Dan hoefde hij niet te betalen. Dus dat was wel leuk.” medewerker COA

- Bewoners kunnen overigens een deel van hun lidmaatschapsgeld terug ontvangen van COA. Dat gaat echter via COA landelijk en is daardoor een traag proces.
- Vervoer
 - De meeste sportende bewoners van de opvanglocaties gaan lopend of op de fiets naar de sportvereniging. Enkel maken gebruik van het OV, maar bij wekelijkse deelname aan sportactiviteiten (of vaker) lopen de kosten dusdanig op, dat dat niet is op te brengen voor een asielzoeker. Voor eenmalige activiteiten is dat wel mogelijk.
 - In enkele gevallen is het vervoer geregeld door vrijwilligers van COA of van de sportvereniging of is het vervoer geregeld op een andere manier (COA, gemeente, kerk, et cetera.). Andere opties zijn vrijwilligersorganisaties, buurtbussen, fietsplan, bus van de locatie of de huismeester, vrijwilligerscentrale, buddy-organisaties of bussen van de sportvereniging.

“Het vervoer is echt prima geregeld, via de kerk. Ik hoef er eigenlijk niets meer aan te doen, ik krijg de mailtjes van de judo, wanneer de wedstrijden zijn, dat geef ik door en dan vraag ik achteraf nog even hoe het ging.” medewerker COA

- Financiering en voorzien in middelen
- Sportverenigingen vinden subsidie voor de activiteiten voornamelijk belangrijk om eventuele kosten te dekken. Het is fijn als ze de nodige faciliteiten kunnen bekostigen en hun vrijwilligers kunnen belonen.
- Er zijn andere organisaties die mogelijk kunnen bijdragen met budget of andere middelen, zoals Jeugdsportfonds, Stichting Leergeld, Crujff Foundation en Jantje Beton.
- Voor het regelen van sportkleding, sportschoenen en sportmateriaal kan gekeken worden naar donoren bij sportvereniging. Een stagiaire zou mogelijk ingezet kunnen worden op het werven van donoren.
- De locatie kan ook zelf sportkleding, sportschoenen en sportmateriaal aanschaffen en deze beschikbaar stellen volgens een uitleensysteem.
- Wijs de bewoners ook op het bezoeken van een kringloopcentrum voor het aanschaffen van sportkleding, sportschoenen en sportmateriaal.

7. Samenvatting en slotbeschouwing

7.1 Samenvatting

In de periode van 1 november 2015 tot en met 31 maart 2017 is door NOC*NSF, COA en Kenniscentrum Sport uitvoering gegeven aan het project "Sport & Vluchtelingen". Aanleiding voor dit project was de grote toename van de vluchtelingenstroom en de subsidie voor sport en vluchtelingen van het Internationaal Olympisch Comité. Doel van dit project was om concrete sportactiviteiten te organiseren en middels sport de bewoners van COA-locaties kennis te laten maken met de Nederlandse bevolking en cultuur. Op deze manier kan de sport bijdragen aan welzijn en integratie van vluchtelingen. De einddoelgroep van dit project waren de bewoners van COA-locaties in Nederland. De samenwerking tussen COA-locaties en sportverenigingen om sportaanbod te organiseren stond in dit project centraal. Dit rapport is het resultaat van de monitoring en evaluatie, en de kennisontwikkeling binnen dit project uitgevoerd door Kenniscentrum Sport.

In januari 2016 is een quickscan uitgezet om een beeld te krijgen van de huidige sport- en beweegactiviteiten en -faciliteiten en de behoeften aan ondersteuning op de verschillende COA-locaties. De belangrijkste punten, die hieruit naar voren kwamen, waren:

- dat de sporten die reeds werden aangeboden op de COA-locaties, aansloten op de behoeftes van bewoners, maar dat er voor een aantal doelgroepen geen of weinig activiteiten werden georganiseerd;
- dat er bij de COA-locaties behoefte was aan trainers voor de begeleiding van de activiteiten,
- dat de monitoring en evaluatie van de activiteiten beter kon,
- dat COA meer wilde samenwerken met sportverenigingen en andere sportaanbieders
- dat het stimuleren van bewoners tot deelname aan de activiteiten (werving) meer aandacht behoefde.

In het project is daarom ingezet op het bevorderen van samenwerking tussen COA-locaties en sportverenigingen en het financieel ondersteunen van sportverenigingen bij (de start van) het organiseren van sportactiviteiten voor de bewoners van de COA-locaties.

Op basis van de resultaten van de quickscan zijn de projectactiviteiten ingericht. De resultaten van deze activiteiten zijn door Kenniscentrum Sport gemeten door analyse van:

- actieplannen van de verenigingen,
- analyse van logboeken van COA-medewerkers,
- een 0- en 1-meting van sportaanbod op COA-locaties,
- en groepsinterviews met lokale betrokkenen.

Resultaten laten zien dat het aantal sport- en beweegactiviteiten per COA locatie is toegenomen. Ook hebben meer COA-locaties een beleidsplan of werkplan opgesteld voor sport en bewegen op de locatie. Er zijn meer activiteiten opgezet voor specifieke doelgroepen. De deelname van bewoners uit deze specifieke doelgroepen is toegenomen. De tevredenheid van de deelnemers en de begeleiders van de activiteiten is gedurende het project toegenomen.

De organisatie van sport- en beweegactiviteiten ligt voor het merendeel bij sportmedewerkers van de COA-locatie en bij sportverenigingen uit de buurt. COA-medewerkers zijn tevreden over de communicatie met en het enthousiasme van zowel de sportverenigingen als de bewoners en waarderen de flexibiliteit van de sportverenigingen. De uitdagingen voor de COA-medewerkers liggen voornamelijk bij het stimuleren van meer bewoners om deel te nemen aan sportactiviteiten, en in geval van deelname, het zorgen dat bewoners op tijd komen en structureel deelnemen. COA sportmedewerkers hebben behoefte aan heldere informatie over financieringsmogelijkheden van sport- beweegactiviteiten vanuit COA.

Naast de concrete activiteiten is ook de samenwerking tussen sportverenigingen en COA-locaties onderzocht. Het blijkt dat het COA-beleid bepalend is voor de samenwerking. Draagvlak binnen COA voor sport- en bewegen zijn essentieel voor continuering van activiteiten op de langere termijn. Personele wisselingen binnen COA hebben een remmend effect op de ontwikkeling in de samenwerking. Voldoende vast personeel en formatie (fte's) voor sport op COA-locaties is van belang voor duurzame samenwerking. Naast het COA-beleid zijn maatschappelijke ontwikkelingen ook van invloed op de samenwerking, zoals de verminderde instroom in de 2e helft van 2016 van asielzoekers waardoor formatie slinkt, personele wisselingen optreden en de aandacht en actiebereidheid bij publiek en in beleid afnemen. Ook de soms negatieve sfeer in de gemeenschap ten opzichte van vluchtelingen en asielzoekers beïnvloedt de (bereidheid tot) samenwerken. Om de samenwerking te laten slagen zijn goede persoonlijke contacten en korte lijntjes belangrijk. Ook moeten verwachtingen, taken en rollen helder, uitgesproken en vastgelegd zijn. De sportvereniging moet voldoende kennis hebben over de doelgroep en vice versa. Het is daarbij belangrijk dat de partijen in de samenwerking dezelfde ambitie hebben en beide voordeel halen uit de samenwerking.

Tot slot zijn er in dit project vele tips en tops naar voren gekomen voor het opzetten, uitvoeren en verbeteren van sport- en beweegaanbod op de COA-locaties. Zo wordt genoemd dat het belangrijk is om vooraf duidelijke en realistische afspraken te maken tussen COA en sportverenigingen en om verwachtingen onderling uit te spreken. Een vast aanspreekpunt binnen COA voor de sportvereniging is zeer gewenst. Het is gebleken dat veel

factoren van invloed zijn op de opkomst van bewoners. Dit vraagt een behoorlijke flexibiliteit van de verenigingen. Ook op andere vlakken is flexibiliteit nodig, denk aan bv. de wijze van aanmelding, het afsluiten van lidmaatschappen en/of contributie voor de activiteiten. Het is belangrijk om de sportactiviteiten af te stemmen op de behoeften van de bewoners, om medebewoners te betrekken bij de promotie van activiteiten en, waar mogelijk, bij de invulling en organisatie van activiteiten. Tot slot kunnen naast bewoners ook andere organisaties en netwerken ingezet worden om bij te dragen aan het sport- en beweegaanbod, zoals vrijwilligersorganisaties, stichtingen en gemeenten (inzet buurtsportcoach). De bijdrage kan zitten in de organisatie van activiteiten, de financiering, de materialen, het vervoer en/of inzet van vrijwilligers.

7.2 Slotbeschouwing

De resultaten van de monitoring en evaluatie en de kennisontwikkeling binnen het project “Sport en Vluchtelingen” geven inzicht in de wijze waarop sport- en beweegaanbod op de COA-locaties georganiseerd is, en kan worden, en welke knelpunten kunnen optreden en welke oplossingen voorhanden zijn. Met de tips en tops, aangedragen door de deelnemende COA sportmedewerkers en de sportverenigingen, kan men anticiperen op mogelijke belemmeringen en kansen aangrijpen om succesvol sport- en beweegaanbod op te zetten voor bewoners van COA-locaties. Samenwerking tussen COA en sportverenigingen levert mooie resultaten op. Met de positieve energie en het enthousiasme van de COA sportmedewerkers en de vele vrijwilligers van sportverenigingen is veel gerealiseerd. Echter dit gaat niet vanzelf, en vraagt inzet en goede afstemming tussen beide partijen. Om meer inzicht te krijgen in de impact van sport en bewegen op het leven van de vluchtelingen is meer onderzoek wenselijk zijn, bijvoorbeeld naar de invloed van sport en bewegen op het welzijn of het integratieproces van vluchtelingen.

Meer informatie:

Link [factsheet COA-locaties](#)

Link [factsheet sportverenigingen](#)

Link [factsheet gemeenten](#)

Bronnenlijst

- Kaats, E. & Opheij, W. (2011). Leren samenwerken tussen organisaties. Deventer: Vakmedianet Management
- Kenniscentrum Sport (2016). [Kennisverzameling binnen het 'Kracht van Sport' programma van het Oranje Fonds](#). Ede: Kenniscentrum Sport
- Kenniscentrum Sport (2016). [Inventarisatie sport en bewegen op en rondom COA opvanglocaties](#). Ede: Kenniscentrum Sport
- NOC*NSF (2015, 16 november). André Bolhuis herkozen als voorzitter NOC*NSF Geraadpleegd via: <https://www.nocnsf.nl/nieuws/corporate-nieuws/andre-bolhuis-herkozen-als-voorzitter-nocnsf> (7 maart 2017)
- Oxfam Novib (2016). Vluchtelingen en migratie. Geraadpleegd via: <http://www.oxfamnovib.nl/wat-wij-doen/themas/vluchtelingen-en-migratie/vluchtelingen-zijn-allemaal-gelukszoekers> (7 maart 2017)
- Sport & Strategie (2015, 6 september). IOC doneert 2 miljoen dollar aan vluchtelingen. Geraadpleegd via: <http://www.sportenstrategie.nl/2015/welzijn-en-tolerantie/maatschappelijke-betrokkenheid/ioc-doneert--miljoen-dollar-aan-vluchtelingen/> (7 maart 2017)
- UNCHR (2015). Global Trends; Forced Displacement in 2014. Genève: UNCHR, Field Information and Coordination Support Section
- Vlasveld, A., & Kenniscentrum Sport (2016). 's-Hertogenbosch leidt vluchtelingen op tot Citytrainer. Geraadpleegd via: <https://www.allesoversport.nl/artikel/s-hertogenbosch-leidt-vluchtelingen-op-tot-citytrainer/> (21 maart 2017)